

ВИДОВЕ ИЗДЕЛИЯ И КОНСТРУКТОРСКИ ДОКУМЕНТИ

1. Видове изделия

БДС 2.101-78 определя видовете изделия от всички отрасли на промишлеността при изпълнението на конструкторската документация.

Под понятието изделие следва да се разбира предмет или съвкупност от предмети на производството, изработвани в предприятието.

Определят се следните видове изделия: детайли, сглобени единици, комплекси (уредби, системи, централи и други), комплекти.

В сглобените единици, комплексите и комплектите могат да влизат детайли, сглобени единици, комплекси и комплекти, които за тези видове изделия се явяват като съставни части.

Видовете изделия и структурата им са дадени на **Фиг. 1**.

Изделията, в зависимост от предназначението им се делят на изделия на основното производство – изделия, включени в номенклатурата на предприятието-производител и на изделия на спомагателното производство – изделия, предназначени за съответните нужди на предприятието производител.

Фиг. 1

БДС 2.101-78 дава следните определения на видовете изделия:

ДЕТАЙЛ – изделие, изработено от еднороден по наименование и марка материал (вал, корпус, зъбно колело, ремъчна шайба, парче кабел), отрязано на определена дължина.

СГЛОБЕНА ЕДИНИЦА – изделие, съставните части на което подлежат на съединяване в предприятието-производител чрез операция сглобяване (създаване разглобяеми и неразглобяеми свръзки – резбови свръзки, занитвания, заваряване, запояване и други). Сглобени единици са велосипед, мотоциклет, автомобил, самолет, часовник и т. н.

КОМПЛЕКСИ – две или повече специфицирани изделия, не сглобени помежду си в предприятието-производител, но предназначени да изпълняват взаимно свързани експлоатационни функции. Всяко специфицирано изделие изпълнява една или няколко основни функции, определени за целия комплекс (автоматична линия за металорежещи машини и други).

КОМПЛЕКТ – две или повече изделия, не сглобени помежду си в предприятието производител и представляващи набор от изделия, имащи общо експлоатационно предназначение от спомагателен характер (комплект запасни части, комплект инструменти, комплект измервателна апаратура и други).

2. Видове конструкторски документи

БДС 2.109-80 определя видовете конструкторски документи за изделия от всички отрасли на промишлеността.

Текстовите и графичните конструкторски документи, поотделно или заедно с други документи, определят цялостната информация за изделието и за неговите съставни части. Конструкторските документи съдържат всички необходими данни за свойствата на изделието и на съставните му части, които осигуряват нормалната му работа и поддържането в определен експлоатационен период от време.

За всички видове конструкторски документи стандартът дава следните определения:

Чертеж на детайл – съдържа изображението на детайла и други данни, които определят еднозначно функционалните свойства на детайла при сглобяването му или при самостоятелното му използване.

Чертеж сборен – съдържа пълно или опростено изображение на сглобената единица и други данни, които определят еднозначно функционалните свойства, получени в резултат на сглобяването. Към сборните чертежи се отнасят и хидромонтажните, пневмомонтажните и електромонтажните чертежи.

Чертеж на общ вид – съдържа изображението на сглобената единица и други данни, които определят конструкцията ѝ, изяснявайки взаимодействието на нейните съставни части и принципа на работа. Служи за изработване на всички други чертежи.

Чертеж габаритен – съдържа контурното опростено изображение на изделието и неговите габаритни размери.

Чертеж монтажен – съдържа контурното опростено изображение на изделието и данните, необходими за неговия монтаж на мястото на експлоатация. Към монтажните чертежи се отнасят и чертежите на фундаменти, разработени специално за монтажа на изделието.

Схема – съдържа символи на съставните елементи и частите на изделието и връзките им.

Спецификация – документ, който определя състава на изделието и / или разработена за него конструкторска документация.

Записка обяснителна – документ, който съдържа описание на устройството и принципа на действие на разработеното изделие, а така също и обосновката на приетите при дадения стадий на разработка технически и технико-икономически решения.

3. Видове конструкторски документи в зависимост от начина на изпълнение и използване.

Чернова – съдържа необходимата информация за изработване по него на оригинал.

Оригинал – оформен по черновата, саморъчно подписан от съответните длъжностни лица и позволяващ многократно снемане на копия.

Дубликат – копиран от оригинала, напълно идентичен с него, позволяващ многократно снемане на копия.

Копие – документ копиран от оригинала или дубликата, напълно идентичен с тях, предназначен за непосредствено използване при проектирането, производството и експлоатацията на изделието.